

Bc. Michaela Babíčková – Nehasilová

Přehradní nádrž Pěčín jako způsob adaptace na sucho

**Fakulta humanitních studií University Karlovy
katedra sociální a kulturní ekologie, 2018**

Úvod

Uchazečka **Bc. Michaela Babíčková** se v průběhu celého druhého ročníku studia kromě svědomité přípravy na jednotlivé zkoušky soustředila na odpovědný výběr tématu diplomové práce. Její zájem dlouhodobě směřoval ke komunitou podporovanému zemědělství a biozemědělství. Samostatnou rešerší nicméně brzy zjistila, že sociologické pohledy na toto v poslední době populární téma jsou momentálně vyčerpané. Hledala proto jinou oblast, na niž by se mohla zaměřit, a nakonec po několika vlastních i nabízených možnostech zvolila záměr stavby přehradní nádrže Pěčín. Hodnotit výsledek v Úvodu je samozřejmě předčasné. Již na počátku je však účelné poznamenat, že Michaela se stala velmi dobrou manažerkou svého projektu a jeho realizace a paradoxně zaslouží ocenění právě fakt, že se dokázala profesionálně vyrovnat i s tématem, které nepatří k jejím „srdečním“. Ústředním motivem jejího přístupu bylo *zužování, zaostrování* předmětu práce tak, aby si mohla být jistá, že *relativně* úzké téma zpracuje v podstatě vyčerpávajícím způsobem, aby předešla všem teoreticky možným námitkám.

1. Obsahová stránka

V takřka úsečném, ale výstižném abstraktu sděluje autorka o své práci skutečně to nejdůležitější. Velmi podrobný a logicky strukturovaný obsah směřuje ve všech třech hlavních částech, teoretické, metodologické i empirické, od obecného ke konkrétnějšímu; v textu pak autorka nezapomíná vždy nejprve čtenáře seznámit s tím, co jej v následujících odstavcích očekává a dokonce i s důvody, proč je výklad koncipován právě takto.

V teoretické části se Michaela vždy důsledně opírá o dobře zvolenou literaturu, v empirické o obsah svých výzkumných rozhovorů. Obojí činí ve snaze být co nejpřesnější, „nenechat se nikde nachytat“, resp. usiluje co nejpřesněji ilustrovat vývoj situace, názorové změny aktérů. Dobrou ilustrací může být rozsáhlejší citace ze strany 16: „Dle poslední zprávy Mezivládního panelu pro změny klimatu (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC)¹ je existence oteplování označena jako ‚nepochybná‘ a zmiňovaný vliv člověka na klimatický systém jako ‚zřejmý‘. Na rozdíl od předposlední, čtvrté zprávy IPCC, kde přispění člověka bylo ještě nejisté, se v páté zprávě nalézá mnoho důkazů o jeho vlivu.“ Ke klimatu a jeho změnám (poruchám), k rozboru antropogenních příčin, k jednotlivým projevům obecně a k suchu zvláště se čtenář doví vždy to, co skutečně potřebuje. Totéž platí o zdůvodnění zvolených metod práce i o výsledcích včetně odpovědí na stanovené otázky.

2. Práce s literaturou

Seznam použitých zdrojů je impozantní a imponující. Babíčková zvolila abecední pořadí titulů, přičemž internetové zdroje (nebo místo výskytu) uvádí zvlášť, veškeré

¹ IPCC je nezávislý mezinárodní vědecký orgán založený v roce 1988, který má za úkol vyhodnotit vědecká zjištění o změně klimatu, jeho dopady, budoucí rizika a možnosti adaptace a mitigace [IPCC, 2013b].

bibliografické údaje jsou uváděné v jednotném správném formátu, až na (opět jednotně) chybějící počet stran. Je rozumné přímo uvést, že nejsem schopen zhodnotit úplnost zpracované literatury k samotnému záměru stavby nádrže: Michaela dokonale vytěžila své odborníky, hledala i sama a výsledek se zdá být prostě vyčerpávající. U problematiky klimatu pročetla s jistotou zásadní a plně relevantní prameny, podobně v metodologické literatuře volila postupně tituly zabývající se návrhem projektu (Punch), jednotlivými metodologickými postupy až po postupy organizace a interpretace dat, přičemž srozumitelnou „uživatelskou“, učebnicovou literaturu vždy doplní i odkazem na obecně respektovaný kánon (Bryman).

S veškerými typy literatury od učebnic až po chvályhodné množství různých „šedých“ zdrojů pracuje Babíčková kvalifikovaně, cituje i interpretuje přesně a dává si záležet, by vždy důsledně odlišila svůj názor nebo výtěžek práce od literárního nebo fyzického zdroje. Vydatně a přesvědčivě (z věcného i formálního hlediska) dokumentuje svá zjištění citacemi respondentů.

3. Formální stránka

Pečlivost a systematický přístup je znát i na formálním zpracování. Vlastní text má 90 stran (odhadem jistě přes 100 normostran), tedy naplněný standard. Je typograficky jednotně a účelně vypraven a vybaven všemi povinnými náležitostmi (abstrakty, klíčová slova, struktura, prohlášení, dále důležitý seznam zkratk, Seznam obrázků, tabulek a grafů, přílohy). Je jasně patrné, že Míša pečlivě zvažovala, kam který typ informace (tabulku, fotografii, vyobrazení) do textu umístit, a výsledek dobře slouží účelu i čtenáři: tabulky a grafy důležité v kontextu jsou také přímo v textu umístěny, „doprovodný“ materiál je v bohatých přílohách. Nikde není opomenut zdroj, autorka nezapomene upozornit ani na to, že jej (třeba v zájmu jednoty nebo přehlednosti) upravila, některé ilustrativní fotografie nebo tabulky pořídila sama.

Lakonický až úsečný sloh autorky je jednoduchý a směřuje vždy jen k hlavnímu sdělení; čtenář rozhodně netrpí komplikovanými souvětími s ambicí zachytit několik souvislostí najednou, spíše (ale jen občas) zaupí nad větami jednočlennými.

Přes dlouhodobé úsilí se vedoucímu práce nepodařilo naučit diplomantku skloňovat osobní zájmeno „ona“ („Podzemní voda je totiž často kvalitnější než voda povrchová, a tak jí dále není potřeba výrazně upravovat.“ [str. 81]; „Ale ve výsledku my dospějeme k tomu, že ta přehrada, pokud jí oni prosadí do určité fáze.“ [str. 115]), používat plný tvar 3. os. pl. sloves 4. třídy vzoru sází apod.; bohužel jsou některé chyby současnou kodifikací alternativně tolerovány. Celkově je však nutno pochválit, že text je přes občasnou chybu v interpunkci nebo překlep ve srovnání se současnou jazykovou praxí absolventských prací cizelován velmi pečlivě a stylistická přímota a linearita rozhodně spíše usnadňuje pohodlné a jednoduché čtení.

4. Celkové hodnocení

Přístup diplomantky samozřejmě nikdy není tak důležitý jako výsledný text a někdy je lépe jej raději nezmiňovat. Spolupráce s Babíčkovou však byla velmi příjemná. Až na zmiňovanou redukcionistickou posedlost, již prosazovala po celou dobu tvorby projektu (a svéhlavě někdy i po ní...) Michaela vždy přicházela na hojné konzultace dobře připravená, věděla, nač se potřebuje zeptat, dokázala splnit, na čem jsme se dohodli, ale hlavně ve druhé polovině práce sama přinášela nové informace a pohledy, které byly velmi zajímavé i pro mne a text se tak ve spolupráci utěšeně rozvíjel. Již v úvodu jsem pochválil svědomitost zpracování teoretické části a důslednost metodickou: práce patří k těm, kdy autor/ka rozhodně neuvádí metodu jako obligatorní přílepek, ale naopak ji volí (třeba po dotazu na konzultaci) jako skutečně funkční nástroj (rámcová analýza opravdu čítankově pomáhá k organizaci a interpretaci dat, aniž by ubrala na kvalitativní jemnosti).

V empirické části autorka pečlivě konfrontuje názory respondentů; jestliže někdy zmíní i důvody jejich názoru nebo motivace, snaží se vyhnout nepodložené a zkreslující psychologizaci. Z výstavby názorových konfrontací a z komentářů a argumentace samotné autorky je patrné, že systematicky usiluje o vytvoření pokud možno objektivního pohledu na stavbu přehradní nádrže Pěčín, přesněji řečeno na její specifickou funkci v řešení regionálního problému sucha. Jsou čtyři důvody, proč je tento přístup legitimní a vede přinejmenším k přesnému obrazu dobového názoru na problematiku (který se může časem měnit s daty, hodnotovými a politickými orientacemi ve společnosti a podobně, což autorka také výslovně zmiňuje). Prvním důvodem je pochopitelně snaha o zasazení lokálního, resp. regionálního problému do globálního kontextu poruch klimatu. Druhým je trvalá konfrontace empirických zjištění s teoretickými daty. Třetí podmínkou, zajišťující věcnost a úplnost, je pečlivý výběr respondentů, samozřejmě záměrně příznivců i odpůrců stavby; vzhledem k tomu, že se jedná o odborníky, lze charakter rozhovorů považovat za polostrukturované expertní. Konečně posledním důvodem je již zmiňované až úzkostlivé zaměření na jediný aspekt problematiky – sucho. Např. možné dopady na biodiverzitu, krajinný ráz a podobně nebo z jiného pohledu zaměření na průběh rozhodovacích procesů by mne zajímalo a rád bych se o problematice dověděl víc, ale Michaela si v descartovském metodologickém duchu chce být jistá systematickostí i úplností svých dat i argumentů. To je také jediná výtka, již k práci vznáším – jde-li vůbec o výtka a ne o pouhý postesk dychtivého čtenáře.

Otázka pro obhajobu (nikoli jednoduchá): je možné zkušenost a použité postupy z posuzování záměru stavby přehradní nádrže Pěčín *zobecnit* v metodickém smyslu pro „standardní“ posuzování jiných podobných záměrů v České republice, příp. ve srovnatelných středoevropských podmínkách?

Bez přihlédnutí k odpovědi konstatuji, že předložená práce bez pochyb v obou částech i jako celek splňuje požadavky kladené na magisterské absolutorium a proto ji s přesvědčením a potěšením **doporučuji** přijmout **k obhajobě** jako **výbornou** s bodovým ohodnocením (i s přihlédnutím k odpovědi na otázku) mezi **17–18 body**.